

Thüringer Universitäts- und
Landesbibliothek Jena

Salutationem Angelicam Luc. I. 28

Ienae

4028557-1

Koecher, Johann Christoph

4 Diss.theol.328(11) :1

https://collections.thulb.uni-jena.de/receive/HisBest_cbu_00031128

urn:nbn:de:urmel-25cb3489-c2a5-4c5a-b75b-b7760562c5e8-00016859-010

Lizenz: <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Q. B. D. V.
 RECTOR ACADEMIAE IENENSIS
 IOANNES CHRISTOPH.
 KOECHERVS

THEOLOGIAE DOCTOR ET PROFESSOR
 PVBLICVS ORDINAR.

CVM SENATV

χαίρειν καὶ εὐπράττειν

PER SERVATOREM NATVM
 PRECATVR CIVIBUS.

Angelus GABRIEL, a summo benignissimoque Deo missus, ut Mariae virgini nuntiaret, ipsam matrem salvatoris hominum electam, brevique eum utero concepturam et parituram esse, hunc in modum, quod LUCAS Cap. I. 28. memoriae prodidit, illam alloquebatur: *χαῖρε κεχαριτωμένη. Ὁ Κύριος μετὰ σου. Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν.* Humanissima haec dulcissimaque verba mox ipsa Maria ἀσπασμὸν *salutationem*

Dev. Th. 9. 328 (ii)

SALVTATIONEM ANGELICAM

4

LVC. I. 28.

PIO STUDIO EXPENDIT
MEMORIAM NATIVITATIS
IESV CHRISTI
SANCTE RECOLENS
ACADEMIA IENENSIS.

I E N A E,
LITTERIS FICKELSCHERRIANIS,

1760

HisBest_derivate_00016859:/VD18_351289526_0001.tif

runt, angelus ipse τὸ μεχαριτωμένη interpretatus est, in colloquio suo cum Maria pergens: εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τοῦ Θεοῦ, invenisti gratiam apud Deum. Neque plane averſi ſunt ab hac interpretatione, qui iſtam vocem *gratia plena* verterunt. Etenim haud dubie haec non *effeſtive* intelligi volunt, ſed *ſubieſtive*; non *active*, ſed *paſſive*; non de gratia, quam Maria in alios conferre poſſit, ſed quam divina benignitate accepit & conſecuta eſt. Nimirum plena fuit gratia eodem modo, quo Bezaleel, *Exod.* XXXI. 3. Ioannes, Elifabeth, Zacharias, *Luc.* I. 15. 41. 67. Apoſtoli, *Actor.* II. 4. et Stephanus *Actor.* VII. 55. ſpiritu divino pleni dicuntur*. Quenam autem fuit illa gratia, quam Mariae virgini collatam eſſe, angelus aſſeverat? Profecto non vulgaris, neque ea, de qua omnes, aut plures, pie Deoque dilectae mulieres gloriari poſſunt: ſed proriſus ſingularis, excellentiſſima, & ſoli Mariae propria. Non ſatis ergo magnifice de ea ſentire videntur BOISIUS** et BEAUSOBRE,*** externas corporis et internas animae dotes ac virtutes, quibus Maria a Deo ornata cumulataque fuit, per illam intelligentes. Verius meliusque exiſtimant AMBROSIVS: * ſoli Mariae haec ſalutatio ſervabatur. Bene enim ſola gratia plena dicitur, quae ſola gratiam, quam nulla alia meruerat, conſecuta eſt, ut gratiae repletur authore; AVGVSTINVS: ** et haec quidem gratia plena, et inveniſſe gratiam apud Deum dicitur, ut Domini ſui, imo Domini omnium mater eſſet; ERASMV ROTERODAMVS: *** caeterum optiſſimum erat, ut gaudiū vocabulo ſalutaretur, quae verae voluptatis autorem erat conceptura, et gratiae vocabulo compellaretur, quae leſum erat paritura, finem ceremoniarum frigidarum, & ſalutaris gratiae principem autoremque. Atque in hanc ſententiam, eximiam ac præcellentem gratiam, qua Maria af-

fecta

* Conf. BOISIUS in *Collat. veteris interpretis cum Beza* p. 157. ſqq. SVICERVS in *Theſauro* cit. p. 1504. ALTHOPERVVS in *Harmonia Evangelist. emedull.* p. 29. ERASMV SCHMIDIUS in *Annotat. in N. Teſt. ad hunc. loc.*

** *libro alleg.* p. 158.

*** in SAVRINI *fortgeſetzten Betrachtungen* cet. *Part.* III. p. 88.

* *Commentar. in Lucam Lib. II.* p. 18.

** in *Enchiridio ad Laurentium Cap. XXXVI.*

*** in *Annotationibus in N. Teſt.* p. 118.

num hebraea aut syriaca lingua, consuetaque et familiari Hebraeis salutatione, *schalom lach*, *pax tibi*, usum esse; de qua opinione ita BENEDICTVS ARETIVS* indicat: illud quoque observatione dignum occurrit, angelum non simpliciter dicere, *schalom lach*, *pax tibi*, quae phrasis Iudaeis erat, ut adhuc hodie est, in usu: sed *χαῖρε*, hoc est, *salve vel gaude*. Ac quanquam sint, qui iudicant, illud *χαῖρε* sumptum esse ex illo *schalom lach*; tamen concedant oportet, liberius a Luca illud esse versum et traductum. Nam si dixit angelus, *schalom lach*, cur non potius Lucas dixit, *εἰρήνη μετὰ σου*, *pax tecum*, aut *εἰρήνη σοι*, *pax tibi*? Maluit graeca uti consueta phrasi *χαῖρε*, ut indicaret, id in medio positum, & non referre, quibus verbis, modo pudicis & piis, salutatio fiat. Quidquid huius rei sit, hoc ex 2. Maccab. I. 10. Matth. XXVI. 49. XXVIII. 9. Act. XV. 23. XXIII. 26. Iac. I. 1. 2. Epist. Ioan. vers. 10. II. compertum exploratumque habemus, Iudaeos vocabula, *χαῖρε*, *χαίρετε*, aequae ac illa, *εἰρήνη σοι*, *εἰρήνη ὑμῖν*, salutandi causa adhibuisse. *Χαῖρε* autem et *χαίρετε* communem ac solemnem fuisse apud Graecos salutationis formulam, BYNAEUS** EZECHIEL SPANHEMIVS,***. IOANNES ALBERTI,* IO. CONRADVS SCHWARZIVS** cumulate comprobarunt. Fac igitur, Gabrielem angelum ad Mariam *schalom lach* dixisse, Lucas haec verba non solum e more Graecorum, sed etiam, ad sensum eorum quod attinet, per voculam *χαῖρε*, *gaude*, bene apteque exposuit. Etenim tum vox hebraea *schalom*, tum graeca *εἰρήνη*, quod litterate docuit VORSTIUS,*** non modo *pacem*, verum & *salutem*, *felicitem*, *prosperitatem* significat. Iam, qui prosperitate fruitur, sine controversia causam gaudendi habet iustissimam: et, qui gaudio perfunditur, ut felix fortunatusque sit, necesse est. Praeterea angelus noster felicem Mariae conditionem ipse praedicat, et quae ad maximam laetitiam animum eius concitare poterant, ordine narrat.

Horum

* in Commentar. in Evangelium Lucae p. 40.

** libro locoque alleg. p. 51.

*** in Observation. in CALLIMACHI Hymnos p. 314.

* in Observat. philolog. ad N. Test. p. 444.

** in Commentar. linguae graecae N. Test. p. 1409.

*** Philologiae loco cit. p. 113.

tionem vocat, unde sine dubio mos invaluit, illa *salutationem angeli-*
cam appellandi. Novam fuisse hanc saluandi formulam, nusquam le-
tam, nusquam ante compertam, sed soli Mariae servatam, ORIGE-
NES * et AMBROSIVS ** observant, pluribusque BENEDI-
CTVS XIV. P. M. *** confirmat. Maiorem vero illa dignitatem ce-
lebritatemque adeptam est, ex quo latina ecclesia eandem in singularem
precationem convertit. Quapropter digna existit, in qua curiosius
contemplanda & expendenda operam collocemus nostram, qua hoc or-
dine defungemur, ut primo illam accurate explicemus; tum a perversis
pontificiorum interpretationibus vindicemus; denique de ea ten-
quam prece solemniter verba faciamus.

Verum salutationis angelicae sensum investigaturi, aliquas vete-
rum recentiorumque interpretum versiones praemittimus. SYRUS illam
expressit: *pax tibi, plena gratia: Dominus noster tecum, benedicta in*
mulieribus; PERSA: *pax super te, O! plena a gratia, Dominus noster*
tecum: benedicta es inter mulieres; VULGATUS: *ave gratia plena, Do-*
minus tecum: benedicta tu in mulieribus; ERASMVS ROTERODA-
MVS: *ave gratiosa, Dominus tecum, benedicta tu inter mulieres*; THEO-
DORVS BEZA: *ave gratis dilecta, Dominus tecum est, benedicta tu*
inter mulieres; SEBASTIANVS CASTELLIO: *salve accepta, cui*
Dominus adest, quaeque es mulierum, fortunatissima; BENEDICTVS
ARIAS MONTANVS: *gaude gratia plena, Dominus cum te, benedi-*
dicta tu in mulieribus; ERASMVS SCHMIDIVS: *Ave tu gratia di-*
uina cumulata. Dominus tecum est. Benedicta tu inter mulieres.

Iam singula angeli verba excutiamus studiosèque consideremus.
Primum, quo ille Mariam compellat, est, *χαῖρε*. Sunt viri quidam
litterati, nominatim IOANNES VORSTIVS, * ANTONIVS BY-
NAEVS ** et C. S. BEAVSOBRE, *** qui existimant, legatum divi-
num

A 2

* Homil. VI. in Lucam Part. II. Oper. p. 247.

** Lib. II. Commentar. in Lucam Tom. V. Opp. p. 18.

*** in Commentariis de Iesu Christi matrisque eius festis Part. II. §. XXXV.
p. 264.

* in Philologia sacra Part. I. p. 410.

** de natoli Iesu Christi Lib. I. Cap. I. §. 16. p. 54.

*** in IACOBI SAVRINI fortgesetzten Betrachtungen über die wichtigen Be-
gebenheiten des A. und N. Test. Part. III. p. 87.

tim illius verbum χαῖρε *gaude*, ita comparatum est, ut ad nos etiam id dictum esse, iure existimemus. Etenim angelus alius, seruatore hominum nato, magnum gaudium annuntiavit, ad omnem gentem pertinens, eiusque grauissimam causam patefecit: *nam vobis hodie natus est saluator, qui est Christus Dominus, Luc. II. 10. 11.* Lætetur itaque, CIVES! maiorem in modum, insolentique voluptate efframur. Nam quantum hoc est beneficium, quod Deus filium suum nobis dono dedit; quod hic naturam nostram in vtero Mariæ virginis assumpsit; quod carne nostra indutus omnis generis felicitatem nobis reparauit. Sequamur exemplum, quod beata Maria nobis præiuit, exclamans: *exsultat mens mea de Deo seruatore meo, Luc. I. 47.* Morem geramus monito Apostoli: *gaudete in Domino, et iterum dicam, gaudete, Philipp. IV. 4.* Delectentur alii, quibuscunque rebus vanis, leuibus, caducis, immo pro dolor! turpibus et noxiis, velint. Iesus in salutem hominum homo factus natusque summum nostrum sit gaudium, deliciæ vnicæ. Maxima cum voluptate hisce diebus illos audiamus, qui, vicem nuntiorum coelestium gerentes, ad sanctissimam lætitiā animos nostros pluribus verbis concitant, atque dum ex eorum sermonibus salutaria præcepta haurimus, grati erga ipsos animi officia ne negligamus.

P. P. FERIA I. Natiuitatis Christi A. O. R. MDCC LX.

mulierum tu es benedictissima siue fortunatissima. Hanc tamen dicendi rationem non penitus inusitatam esse Græcis, GEORGIVS * euidenter ostendit. Verbum *εὐλογεῖν* et laudandi, celebrandi, et benefaciendi, bona in aliquem conferendi, potestatem habere, GEORGIVS CRAVSE-RVS, ** VORSTIVS *** SVICERVS * SCHWARZIVS ** et ALBERTI *** litterate comprobant. Priorem illi hoc loco ERASMVS; * posteriorem explanatores plerique tribuunt. Vtramque coniungunt ARETIVS ** CHEMNITIVS, *** GEORGIVS, * BEAVSOBRE, ** et de nostro quidem sensu rectissime. Benedicta enim erat Maria, quia maximum in illam præ reliquis mulieribus Deus contulerat beneficium eam matrem constituens salvatoris, in quo omnes gentes benedicendae erant *Genes. XXII. 18. XXVI. 4. Hagg. II. 8. Luc. II. 30. 31. Ephes. I. 3.* Digna quoque erat Maria, quam ob insigne hoc beneficium omnes ac singuli homines summis laudibus extollerent et celebrarent. Confirmant haec, quae diximus, tum Mariae cognata Elisabeth, de ea praedicans: *Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ, καὶ εὐλογημένος καρπὸς τῆς κοιλίας σου, benedicta tu inter mulieres, quia benedictus foetus ventris tui; Luc. I. 42.* tum ipsa Maria profitens, *vers. 48. ἰδοὺ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί, ecce ex hoc tempore beatam praedicabunt me omnium generationum homines.*

Vidimus, CIVES CARISSIMI! salutationis angelicae verissimum sensum iucundissimumque argumentum. Eam ut in usus quoque nostros conuertamus, praesentis temporis ratio postulat. Primum statim

* in *Hierocritico N. Test. Part. III. seu Vindiciar. N. Test. ab ebraïsmis Lib. III. Cap. II. §. 20. p. 244.*

** in *Phosphoro vocum et phrasum N. Test. p. 922. sqq.*

*** libro *alleg. Part. I. p. 202.*

* in *Thesauro ecclesiast. Tom. I. p. 1246.*

** in *Commentar. linguae gr. p. 602.*

*** in *Notis ad Glossarium graec. N. Test. p. 121.*

* in *Annotat. & Paraphrasi N. Test. ad hunc loc.*

** in *Commentar. in Evangelium Lucae p. 39.*

*** *Harmon. evangel. loco cit.*

* in *Apparatu philolog. ad evangelia Vol. II. p. 707.*

** in *SAVRINI Betrachtungen Part. III. p. 89.*

de utero tuo, tanquam sponsus de thalamo suo: egrediatur rex de cubiculo suo, procedat princeps ex aula regali, ita ut virginitatem tuam non faciat violari. Huic verborum angelicorum de Christo iam concepto, et corpus Mariae inhabitante, interpretationi, quae etiam aliis placuit, * CASAVEONVS** et BYNAEVS*** opponunt, quod angelus postea vers. 31. Mariae ut futurum annuntiat: ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, ecce concipies in utero. Non adeo aliena est a sermone nuntii coelestis CHEMNITII,* quam plures approbarunt, expositio: posset et hoc cogitari, Gabrielem ita loqui, Dominus tecum, quia conceptura et paritura erat Immanuelem, qui est nobiscum Deus. Nam verba, ὁ Κύριος μετὰ σου, etiam ellipsin τοῦ ἔσεαι admittunt, hoc sensu: Deus tecum erit, cum homine, in utero tuo brevi formando, arctissime sese coniuncturus.

Tertia superest laetandi congratulandique ratio, quam Gabriel ad animum Mariae revocat: ἐυλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν. Formula haec est apud Iudaeos frequens, qua mulieres condecorare solent, quod ex Iudic. V, 24. Ruth. III, 10. Iudith. XIII. 23. liquido constat, et IOANNES BVXTORFFIVS** uberius confirmat. Eam ex Hebraeorum more loquendi, qui per adiectivum, regens ablativum cum praepositione *beth in*, superlativum gradum exprimunt, GEORGIUS PARSOR,*** VORSTIVS,* GATAKERS,** BYNAEVS,*** GLASSIVS,* ALTHOFERS,** HACKSPANIVS*** exponunt, mulie-

* Vide 10. DIETERICI WINCKLERI *Anecdota histor. ecclesiast. Vol. I. p. 552.*

** in *Exercitat. ad Baronii Annales Exercit. I. Num. XXVII. p. 114.*

*** de *Natali Iesu Christi Lib. I. Cap. I. §. 19. p. 67.*

* in *Harmonia evangel. Cap. IV. p. 50.*

** de *Abbreviaturis hebr. p. 136. 228.*

*** in *Lexico gr. N. Test. p. 869.*

* in *Philologia sacra Part. II. p. 5.*

** in *Cinno Lib. I. Cap. V. p. 208. et Adversus miscellan. posthum. Cap. XXII. p. 677.*

*** libro alleg. §. 20. p. 71.

* *Philolog. Lib. III. Tract. I. can. 16. p. 587.*

** in *Harmonia Evangelist. p. 30.*

*** in *Notis philolog. Part. III. p. 261.*

NVS CASP. WOLFBVRGVS,* et IO. ALBERTVS BENGELIVS**. Occurrit quidem ista locutio, *Dominus tecum*, etiam in aliis scripturae sacrae locis, quae CHEMNITIVS*** in medium attulit; verum haec nihil ad illustrandum nostrum conferunt, quum partim hominum asseverantium, partim ominantium, voces exhibeant. Quapropter ex ipsius angeli sermone, huiusque nexu, verus verborum illorum sensus eruendus est. Quum autem reliquae salutationis eius partes, *κεχαριτωμένη, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν*, affirmant potius aliquid, quam optant; parum probabile est, Gabrielem medio illarum loco aliquid inseruisse, quod voti speciem habet. Accedit, quod legato divino magis convenit, ut fausta et laeta annuntiet atque promittat, quam ut precetur. Sunt igitur haec verba, *Dominus est tecum*, exegetica illius, quod antecedit, *κεχαριτωμένη*, hoc modo: *gratia es praedita; Deum enim habes faventem & propitium*. Nonnulli theologorum coniectura augurantur, Gabrielem angelum, haec cum Maria loquentem, in animo habuisse vaticinium *Iesa. VII. 14.* de virgine aliquando paritura filium, qui vocandus sit *Immanuel, Deus vobiscum*, eamque de mysterio incarnationis filii Dei in utero eius iam factae, aut proxime perficiendae, his verbis, *Dominus tecum*, erudivisse. Iam dudum hoc in mentem venit AUGVSTINO, illa ita explananti: * *tecum Dominus in corde, tecum in ventre, tecum in utero, tecum in auxilio. Gratulare beata virgo, Christus rex e caelo suo incarnatur in utero tuo, ex sinu patris in uterum dignatur descendere matris; et iterum: ** Dominus, inquit, tecum, sed plusquam mecum. In me autem licet sit Dominus, memetipsum creavit Dominus, per te autem genitus est Dominus. Ita est Dominus tecum, ut sit in corde tuo, sit in utero tuo, adimpleat mentem tuam, adimpleat carnem tuam, procedat formosus*
de

* in *Observationibus sacr.* p. 591.

** in *Gnomone N. Test.* p. 206.

*** libro locoque alleg.

* *Sermone XVII. de Sanctis sive de Annunciatione domin. Serm. II. Tom. X. Oper.* p. 413.

** *Sermone XXV. de diversis* p. 659.

fecta est, in eo positam fuisse, quod Deus illam inter omnes mulieres elegit, ex qua nasceretur mundi servator, praeter THEOPHYLACTVM, * plerique rerum sacrarum intelligentes viri conspirant.

Sequitur altera ratio, qua legatus a Deo missus ad effusum gaudium Mariam virginem inflamat: ὁ κύριος μετὰ σου. Vocabulum κύριος hic, uti alias saepius in divinis libris, Deum summum designare, nemo fortasse in dubium vocabit, et, si quis de eo dubitat, BYNAEVM, ** copiose admodum id demonstrantem, legat. In tota autem phrasi, ὁ κύριος μετὰ σου vocula vel ἐστὶ vel ἔστω, deest; id quod eam paullo obscuram et ambiguam reddit. Quod si suppleas ἐστὶ, vertenda illa erit: *Dominus est tecum*; sin ἔστω, sensus erit: *Dominus, sit tecum*. Utroque modo, tum indicativo, tum optativo, interpretes eandem exponunt: priori ERASMVVS, *** BEZA, * FLACIVS, ** MARTINVS CHEMNITIVS, *** ALTHOFERVS, * BYNAEVS, ** LEIGHIVS, *** CHRISTIANVS SIGISM. GEORGIVS, * CHRISTOPH. AVGVSTVS HEVMANNVS **; posteriori ESTIVS ***, GROTIVS*, CAPPELLVS**, LAMBERTVS BOS, *** MARTINVS

* *Commentar. in IV. Evangelia* p. 304.

** *de natali Iesu Christi Lib. I. Cap. I. §. 18.* p. 59.

*** *in Paraphrasi N. Test. Tom. I.* p. 289.

* *in Annotat. maior. ad hunc loc.*

** *in Glossa compendiar. in N. Test.* p. 209.

*** *in Harmonia evangel. Cap. IV.* p. 50.

* *in Harmonia Evangelist. emedull.* p. 30.

** *libro alleg. §. 19.* p. 65.

*** *in Annotation. in N. Test.* p. 193.

* *in Apparatu philolog. ad evangelia Vol. II.* p. 706.

** *in der Erklärung des N. Test. Part. II.* p. 29.

*** *in Annotat. in praeipua scripturae loca* p. 906.

* *in Annotation. ad hunc loc.*

** *in Spicilegio observat.* p. 52.

*** *de Ellipsis graec.* p. 298.

CHRISTOPHORVS ALTHOFERVS * *gratia a Deo affecta*; THEODORICVS HACKSPANIVS** *favore divino affecta*; HIERONYMVS KROMAYERVS*** *et BEZA* gratiam consecuta*; CANINIVS** *quae gratiosissima atque acceptissima est*; FULLERVS*** *gratia donata*; DANIEL HEINSIVS * *gratia donata a Deo*; ISAACVS CASAVBONVS ** *repleta gratia*; ARETIVS*** *ornata gratia*; CASTELLIO, * CAPPELLVS,** BYNAEVS*** *grata et accepta Deo*; IO. CASPARVS SVICERVS * *et GATAKERVS ** gratiosissime habita, acceptissima, quae in gratia atque existimatione apud Deum es singulari*; EDVARDVS LEIGHIVS*** *vel gratiose accepta, vel valde condecorata gratia*; NANVS TILLEMONTIVS * *cherie de Dieu et agreable à ses yeux*. In his expositionibus vocis *καριτωμένη* verissima & sine dubio optima est: *gratia donata, affecta, ornata, vel gratiam consecuta*. Verbum enim *καριτώω*, a quo illa formatur, *gratia aliquem afficio, facio ut quis gratia sit praeditus*, significat; quo sensu illud divus PAVLVS *Ephes. I. 6.* usurpavit. Immo, quod pridem THEOPHYLACTVS,** *et post eum plures alii explanatores monuerunt,*

* in *Harmonia Evangelist. emedullata* p. 29.

** in *Notis philolog. theolog. Part. III.* p. 260.

*** in *Polymathia theolog.* p. 175.

* in *Annotat. alleg.*

** *libro memor.* p. 487.

*** *libro locoque cit.*

* *Exercitat. sacr. Lib. III. Cap. I.* p. 137.

** in *Casaubonianis a IO. CHRISTOPH. WOLFFIO edit.* p. 86.

*** in *Commentar. in Evangel. Lucae* p. 39.

* in *Adnotatis in Lucam ad hunc loc.*

** In *Spicilegio loco cit.*

*** *de natali Iesu Christi Lib. I. Cap. I. §. 17.* p. 58.

* in *Thesau. ecclesiast. Tom. II.* p. 1505.

** in *Cinno loco memor.*

*** in *Annotat. in N. Test.* p. 193.

* in *Memoires pour servir à l'histoire ecclesiast. Tom. I.* p. 99.

** *Commentar. in quatuor Evangelia* p. 304.

Horum primum voce *κεχαριτωμένη* commemorat. ANGELVS CANINIVS, * quem SALOMO GLASSIVS sequitur, ** opinatur, Evangelistam vocabulum istud fabricasse, eo quod apud graecum auctorem nullum extet. Verum hoc commentum esse CANINII, qui vel ignoravit, vel non recordatus est, eodem illo SIRACHIDEM Cap. XVIII. 17. ante Lucam usum esse, THOMAS GATAKERVVS, *** PAVLVVS COLOMESIVS* et alii dudum commonstrarunt. Quamnam voce hebraea aut syriaca illam graecam *κεχαριτωμένη* expresserit, angelus, BEZA**, HUGO GROTIVS*** LVDOVICVS CAPPELLVS,* NICOLAVS FVLLERVVS ** IOANNES BOISIVS, *** GATAKERVVS* ita exquirunt, ut multum inter se dissentiant. Quum autem, quaecunque de hac re disputantur, dubia et incerta sint omnia, merito illa silentio praetermittimus. Maior est interpretum consensus, quod ad notionem τοῦ κεχαριτωμένη attinet; licet eam diversis verbis declarant. ERASMVS ROTERODAMVS vocabulum illud modo *gratificata*,** modo *gratiosa et favorabilis* explicat;*** GVILIELMVS ESTIVS* *gratificata, vel gratiata, vel gratia praedita*; MATTHIAS FLACIVS** *gratis dilecta*; ABRAHAMVS CALOVIVS*** *in gratiam recepta, vel accepta reddita & gratiam consecuta*;

A 3

CHRI-

* in *Locis hebraicis N. Test. Cap. XII. p. 486.*

** *Philologiae sacrae Lib. I. Tract. IV. Sect. II. can. 3. p. 330.*

*** in *Cinno s. Adversus. miscellan. Lib. I. Cap. VIII. p. 219. Opp. critic.*

* in *Observationibus sacr. p. 72.*

** in *Annotationibus maior. in N. Test. ad hunc loc.*

*** in *Annotat. ad hunc loc.*

* in *Spicilegio observat. ad N. Test. p. 52.*

** *Miscellaneorum theolog. Lib. I. Cap. VIII. p. 62.*

*** in *Collatione veteris interpretis cum Beza p. 157.*

* *libro locoque cit.*

** in *Annotat. in N. Test. p. 117.*

*** in *Paraphrasi N. Test. Tom. I. p. 289.*

* in *Annotat. in praecipua & difficil scripturae loca p. 906.*

** in *Clave scripturae s. Part. I. p. 378. et Glossa compendiar. in N. Test. ad hunc loc.*

*** in *Critico sacro bibl. Diatr. IX. §. 44. p. 390.*